

L'escriptor Rafa Gomar. / JESÚS CÍSCAR

El pes de viure

L'escriptor Rafa Gomar publica 'Vianant', un dietari de maduresa

MIQUEL MARTÍNEZ

N'hi ha mil hòmens en l'home que ha escrit aquest dietari", diu l'escriptor Rafa Gomar (Gandia, 1955), "i el personatge narrador és contradictori, tant", matisa, "com qualsevol persona; ja sabem allò que el desequilibri és una part de l'equilibri; passa que et reconeixes passiu (ets funcionari, assegut en una cadira, mires per la finestra...), però voldries ser actiu. Per això dic en el llibre que si viatjara i trobara un lloc ideal al món, em faria el longuís, per seguir en moviment, com un etern vianant".

Gomar adverteix que el seu últim llibre, *Vianant* (El Cep i la Nansa Edicions, Vilanova i la Geltrú, 2006), és el diari d'un eremita enamorat de la idea de moviment. "Poe, De Quincey, Baudelaire i Joyce són alguns dels descobridors del plaer de caminar pels carrers de la ciutat, tot incloent-hi les zones fosques i els perillosos laberints, amb les mans a les butxaques, sense anar enlloc, mirant ací i enllà per desbarbar la incertesa i diluir la pròpia consciència". Això escriu, i explica que "l'observador de la finestra enyorava ser més actiu, però alhora li agrada estar així"; només amb una advertència. Ell ho comenta d'aquesta manera: "No vull aprendre a relegar el desig". Perquè no vol acabar de convertir-se en "aquest caragol en procés de fossilització".

Qui haja fruit amb la lectura de *Legítima defensa*, *Viure al ras*, *Batecs* i *Exercicis respiratoris*, podria tindre l'aspiració, legítima, d'obtenir amb *Vianant* una revelació de les claus més íntimes i personals, el rerefons de l'escriptor Rafa Gomar. I no els defraudarà en absolut; entenen que les claus revelades són "literàries", és clar. "En cap moment m'he plantejat el dietari com un diari íntim; això no vol dir que no hi conte intimitats". Amb relació a *Donato 2*, 27 (1988) troba que comparteix la

mateixa línia de reflexions, "però *Vianant* és més madur i correspon a l'edat de la maduresa". Hi trobarem, com en un calaix de sastre, tots els gèneres: la poesia, "Saps, Lola, en el millor dels casos som les punxes d'un esbarzer en la pell d'un rinoceront", el relat (commovedor, el de l'amic pintor mort de sida; redó, el de les amigues del gat i el gos), la crònica d'atmosferes (la ferreteria, la perruqueria), de personatges (la castanyera), assaig, aforismes, "Més fals que l'alegria de Nadal", opinió, microdramatitzacions. Tot i resultar molt a l'estil de Pla, i confessar-ne l'admiració, admet que el motiva més Fuster: "Obligat a triar, m'estime més quatre aforismes de Fuster que pàgines i pàgines de 'planalitats'".

La literatura ocupa un lloc prominent en el dietari. Duras, Parcerisas, Stefan Zweig, J. Roth, Kafka, Chordelos de Lasclos, Magris. Reconeix com a obres mestres les memòries de Canetti, Sagarra i Bernhard. I com he pogut resseguir en la seua literatura, potser el millor narrador valencià en distàncies curtes, en *Vianant* confessa l'admiració tardana per Txèkhov, "l'enganyosa i aparent senzillesa, el significat dels silencis, les ambigüitats morals o vitals, la pluralitat de matisos en els sentiments, la manera d'expressar les distintes subtilitats de les experiències o les debilitats humanes més complexes, així com ser capaç de penetrar en les veritats més profundes i transcendents quasi sense esmentar-les". Us sona? La mateixa literatura de Ra-

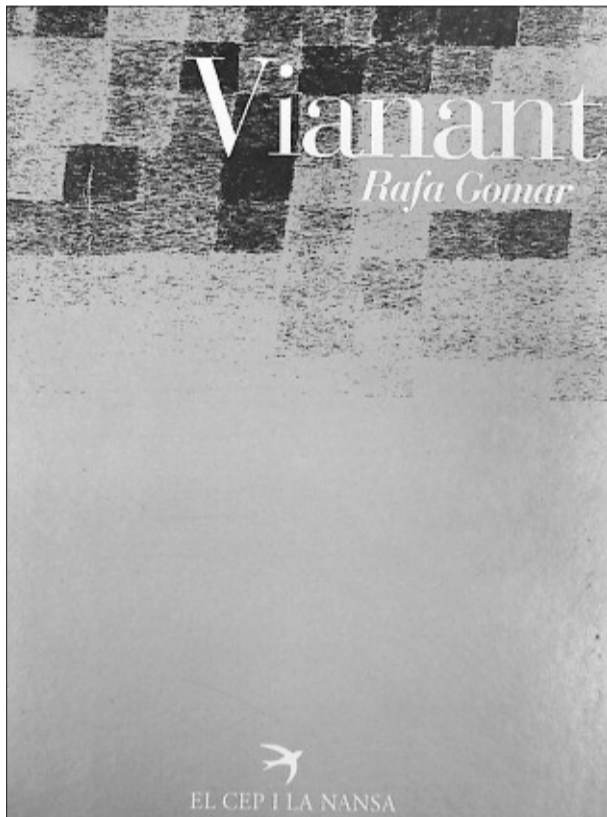
fa Gomar va plena d'aquestes qualitats, per això afirma que és l'escriptor valencià més "rus". És normal que li agrade tant un deixeble de Txèkhov, Raymond Carver.

Vivament preocupat pel seu país, "ens han vençut afablement, amb el nostre visticplau, i tan sols romandrem en algunes paraules d'arqueòleg", per la seua cultura,

"tanca les possibilitats de suggerir, d'envoltar-se de misteri. Per això l'escriptor no dogmàtic té més possibilitats d'intervindre-hi i el seu lector de participar-hi; s'obrin les portes, els camins". I com ha preparat en sis anys *Vianant*? "Tinc a casa una carpeteta on vaig col·locant els materials més diversos (anècdotes, successos, catàlegs d'exposicions, notes de lectures), tot allò que pot constituir un element literari; i un bon dia em pose a seleccionar-ho tot". No ha posat data a les entrades, "perquè aquest dietari està fora del temps. Els afectes no tenen temps. La gràcia és que reviscolen a través de la literatura". Com penetra el vianant en la ciutat que habita? "No jutjant, acceptant d'alguna manera la realitat, no per conformisme ni resignació, sinó com a esforç per a entendre i comunicar-se amb persones i coses".

"Vianant", a tanta ambició literària, equivalència de resultats. Punt d'inflexió d'un autor imprescindible, marcarà el futur de la seua narrativa. Profunditat, diàleg d'importància existencial, ritme. Un llibre que ens interroga, ens acompanya, creix quan el llegim. Només hi he trobat un però: de vegades, quan pontifica teòricament sobre alguna cosa important —el capitalisme, la violència, la religió—, s'oblida del "vianant".

"Vianant", dels llibres que et reconcilien amb la vocació d'escriure. "Vianant", la vida urbana interpretada amb els ulls de la literatura. El pes de la pena, de la felicitat, de la vida.

Coberta del llibre *Vianant*, de Rafa Gomar.

"empassar-me el dolor com si venenar la meua terra fos la dèria d'un boig que s'entesta a creure en una quimera", persevera en la seua ferma vocació d'escriptor, aprofitant cada presentació de llibre per a donar-se "un bany modèstia i la humilitat".

Com a escriptor, com a personatge observador, defuig la posició dogmàtica —aço no implica l'absència de crítiques. "L'escriptor dogmàtic", diu,

A LA LLETRA

Control d'orificis

ALBERT GARCIA I HERNÁNDEZ

Darrerament, l'Administració mostra una preocupació pels ciutadans fora de tota mida. Està basada en dos pilars, la seguretat i l'estadística, i en un sol catecisme: la paraula dels experts.

Què podem dir de la seguretat? Es pot segrestar un avió (el darrer, fa una setmana), però no es pot travessar la porta d'embarcament sense que xiule l'arc detector a causa de l'arma de destrucció massiva que és un tallangles o l'embolcall platejat d'un preservatiu (conflicte entre seguretat aèria i sexual?).

Què podem dir de l'estadística? Cal recordar-ne un vell exemple: l'estadística diu que, com més temps es passa a les carreteres, més risc hi ha de patir un accident. Conclusió: cal conduir a tota velocitat per a romandre menys temps a l'asfalt.

Des de fa un quant temps, aquesta protecció apunta als orificis dels humans (quants orificis té l'ésser humà? Si ho pregunten, trobaran respostes sorprenents. Més sorprenents encara si distingeixen entre homes i dones).

Ulls tancats: no hi ha informació dels suïcidis en general.

Nas tancat: no s'ha d'olorar cap cosa que no siguin els efluvius dels anomenats ambientadors o la química de la contaminació.

La boca, tant de temps tancada per la censura (deixem ara l'autocensura), és un dels orificis preferits. La darrera polèmica, a més de la croada contra el tabac, ha estat relacionada amb el vi. Encara viuen éssers humans que, de menuts, beraven una llesca de pa regada amb sucre i vi. Uns experts n'aconsellen el consum moderat com a prevenció de les malalties del cor. Uns altres el condemnen. Quan els experts no s'hi posen d'acord, l'economia els inspira: no tanquen ni estancs ni cellers.

Ara són les orelles, l'únic orifici que no podem tancar voluntàriament. Tant se val, ho intentem amb tota mena d'invents adaptats al pavelló auditiu. Hi ha moltes coses que no volem sentir, aquesta seria la deducció del panorama actual, ple d'auriculars o de mòbils a les orelles. S'estudia la prohibició, una més, del seu ús. Sembla que distrau la gent, que pot ser atropellada. Això dispara el cost dels hospitals, de les assegurances i de les jornades laborals perdudes. No es pensen vostès que la causa és l'obscenitat i el volum amb què parlen per telèfon, ni el perill que comporta anar darrere o al costat d'un vianant amb mòbil (no endevines mai cap on és a punt de girar-se o de gesticular), ni per l'efecte d'addicció (en sortir dels indrets exclosos, s'engega el mòbil molt més abans que un fumador pugua encendre una cigarreta).

Per què no es mira de tancar els forats immobiliaris, fiscals, empresarials, etc., i ens deixen gaudir en pau?